

ĐỀ BÀI

Câu 1 (8 điểm)

Điều quan trọng không phải là bạn có bao nhiêu cơ hội mà là bạn có nắm bắt được cơ hội hay không.

Anh (chị) hãy trình bày suy nghĩ của mình về ý kiến trên.

Câu 2 (12 điểm)

Tạo được không khí cho mỗi câu chuyện, đó thực sự là dấu hiệu của một tài năng văn xuôi.

Giải thích nhận định trên và làm sáng tỏ qua một số truyện ngắn tiêu biểu trong chương trình Văn 11 mà anh/chị tâm đắc.

.....Hết.....

Họ và tên thí sinh: .....Số báo
danh.....

Chữ ký giám thị 1.....Chữ ký giám thị
2.....

ĐÁP ÁN - THANG ĐIỂM THI NĂNG KHIẾU LẦN IV - KHỐI 11
NĂM HỌC: 2022 - 2023
MÔN: NGỮ VĂN

Ngày thi: 13 tháng 2 năm 2023
(Đáp án - Thang điểm: gồm 04 trang)

A. YÊU CẦU CHUNG

- Hướng dẫn chấm chỉ mang tính chất định tính, vì vậy giám khảo phải nắm được nội dung trình bày trong bài làm của thí sinh, tránh đếm ý cho điểm. Vận dụng linh hoạt hướng dẫn chấm, sử dụng nhiều mức độ điểm một cách hợp lí, khuyến khích những bài viết có cảm xúc, sáng tạo.

- Học sinh có thể làm bài theo nhiều cách nhưng nếu đáp ứng những yêu cầu cơ bản của đề, diễn đạt tốt vẫn cho đủ điểm.

- Điểm bài thi có thể cho lẻ đến 0,25 điểm và không làm tròn.

B. YÊU CẦU CỤ THỂ

Câu 1 (8,0 điểm)

a. Về kĩ năng

Biết cách viết bài văn nghị luận xã hội, bố cục rõ ràng, lập luận chặt chẽ, có sức thuyết phục, văn viết mạch lạc, trong sáng, không mắc lỗi chính tả, dùng từ hoặc đặt câu. Dẫn chứng thực tế, thuyết phục.

b. Về kiến thức

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo các ý cơ bản sau:

Ý	NỘI DUNG	ĐIỂM
	<i>a. Kiến thức :</i>	
	1. Giải thích: - <i>Cơ hội</i> là hoàn cảnh, điều kiện, dịp thuận lợi gặp được để làm việc gì thường mong ước; <i>bao nhiêu cơ hội</i> : cơ hội nhiều hay ít; <i>nắm bắt được cơ hội</i> : không để cơ hội tuột khỏi tầm tay, chớp lấy cơ hội hành động để thành công. - <i>Nội dung ý kiến</i> : khẳng định ý nghĩa, tầm quan trọng của việc nắm bắt cơ hội để có thể thành công.	2.5
	2. Bàn luận, đánh giá:	4.0

	<p>- Cơ hội có thể đến với nhiều người nhưng không phải ai cũng nắm bắt được cơ hội. Nhiều cơ hội đến mà không nắm bắt được thì cũng chẳng khác nào không có cơ hội. Nắm bắt được dù chỉ là một cơ hội không những bạn sẽ thành công mà còn đang tự tạo cơ hội khác cho mình. Trong cuộc đời không dễ gì cơ hội gõ cửa hai lần, thành công hay thất bại lại phụ thuộc vào khả năng có nắm bắt được cơ hội hay không nên việc nắm bắt cơ hội có tính chất quyết định tương lai phía trước của bạn...</p> <p>- Cơ hội có khi xuất hiện một cách bất ngờ nhưng nhiều khi cơ hội không tự nhiên mà đến. Bởi vậy ta không thể cứ ngồi chờ cơ hội mà phải biết tự tạo cơ hội cho chính mình. Hãy tự tạo cơ hội cho mình và sẵn sàng chớp lấy cơ hội khi có thể rồi gắng hết sức, nỗ lực hết mình. Đó chính là chìa khóa của thành công...</p> <p>- Cơ hội hay thách thức chỉ là cảm nhận của mỗi người. Với cùng một hoàn cảnh, người này cho đó là thách thức nhưng người kia lại cho đó là cơ hội. Bạn được giao một nhiệm vụ quan trọng, đó là thách thức vì nó vượt ra khỏi năng lực của bạn, nếu thất bại bạn sẽ phải trả giá rất lớn. Ngược lại, đó cũng là cơ hội vì nếu vượt qua bạn sẽ khẳng định năng lực của mình và được trọng dụng hơn.</p>	
	3. Bài học nhận thức và hành động	1.5
	<p>- Thấu hiểu cơ hội do đâu mà có, tầm quan trọng của việc nắm bắt cơ hội, cách nắm bắt cơ hội...</p> <p>- Cách tốt nhất để tạo cơ hội cho mình, để nắm bắt được cơ hội là hăng say, miệt mài học tập, rèn luyện...</p>	
Câu 2	<u>I. Yêu cầu chung</u> HS hiểu vấn đề nghị luận, hiểu sâu sắc tác phẩm trong chương trình, có định hướng rõ, dẫn chứng thuyết phục, hành văn có cảm xúc, hình ảnh, giọng điệu.	
	<u>II. Yêu cầu cụ thể</u>	
	<p>1. Giải thích nhận định:</p> <p>- Nhận định trên đã khẳng định một trong những dấu hiệu của tài năng, một năng lực quan trọng của nghệ sĩ và phẩm chất tạo nên sức hấp dẫn của tác phẩm là tạo được không khí truyện. Không khí truyện là sắc thái của đời sống con người được cảm nhận, miêu tả và biểu hiện một cách tinh tế trong tác phẩm nhằm góp phần thể hiện tư tưởng, tình cảm, thái độ người nghệ sĩ trước cuộc sống con người đó.</p> <p>- Không khí truyện được tạo nên từ không gian, thời gian, hình tượng, từ ngữ, nhịp điệu...</p>	3.0

	<p>2. Bình luận</p> <p>Tạo không khí cho tác phẩm là dấu hiệu của tài năng văn xuôi bởi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Không khí truyện là yếu tố quan trọng, là ấn tượng đầu tiên cũng là ấn tượng cuối cùng, là một phương tiện đặc thù để thể hiện tư tưởng, tình cảm nhưng nó lại tồn tại vô hình nên nhà văn phải có tâm hồn nhạy cảm trước mọi biến thái của cuộc sống và con người. Đó cũng là một tố chất của nhà văn lớn. - Là yếu tố vô hình nên nó phải được truyền tải qua các phương tiện đặc thù, do vậy người nghệ sĩ muốn tạo được không khí phải là người nghệ sĩ của ngôn từ, tài năng dựng cảnh, dựng người... 	4.0
	<p>3. Chứng minh</p> <p>Thí sinh có thể có những cách triển khai khác nhau, miễn là đúng định hướng, sáng rõ, hợp lí. Lựa chọn ít nhất 02 tác phẩm trong chương trình.</p> <p>Ví dụ:</p> <p>3.1. <i>Chữ người tử tù (Nguyễn Tuân)</i></p> <p><i>Chữ người tử tù</i> mang không khí cổ xưa, dư âm, dư ảnh của một thời đã xa nay chỉ còn vang bóng. Nguyễn Tuân như “phục cổ” di tích của một thời tàn bằng nhiều sáng tạo nghệ thuật:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Thời gian nghệ thuật: một thời đã xa (Đoạn văn mở đầu giới thiệu đầy đặc từ Hán Việt, thể hiện qua những tổ chức xã hội đặc thù: <i>kinh đô, Sơn Hưng Tuyên đốc bộ đường, đề lao, ngục tốt</i>; Những lễ nghi trang trọng, nhịp nhàng...). b. Không gian nghệ thuật: đề lao của ngày xưa với âm thanh tiếng <i>mõ kiếng trên vọng canh</i> của ngục tốt, <i>tiếng trống thu không nơi thành phủ, tiếng chó sủa ma vắng từ một nội cỏ đầm sương đêm</i>. Không gian thu hẹp dần về gian phòng ngục quan với <i>án thư vàng đã nhợt màu son, đĩa dầu sớ với ngọn bấc nổ lép bép, rưng tàn đèn xuống tập giấy bản ...</i> Tất cả không gian, thời gian ấy lại có sức gọi về một thời đại tăm tối, tù đọng - thời phong kiến trong buổi tà dương của nó. c. Con người <ul style="list-style-type: none"> - Danh phận cổ xưa: Nhân vật Huấn Cao, viên quản ngục, thơ lại... - Thân phận của người xưa: ngục quan sợ triều đình, Huấn Cao - người đứng đầu đội quân phiến loạn chống lại triều đình giờ bị bắt giam đợi ngày vào kinh thụ án tử hình. - Cử chỉ, nghi lễ nhịp nhàng, trang trọng, thiêng liêng: <i>ngài, lĩnh ý, dâng rượu thịt, khúm núm, ...</i> d. Ngôn ngữ: Hệ thống những từ Hán Việt <ul style="list-style-type: none"> - Chỉ người: gọi bằng danh phận, không gọi tên: <i>quản ngục, thơ lại...</i>; cử chỉ, hành động, phẩm chất... - Chỉ sự vật: <i>thành phủ, phiến trát, đốc bộ đường, tinh tú, vũ trụ...</i> - Nhịp văn khoan thai, chậm rãi vừa gọi nhịp sống, vừa phù hợp với việc tái hiện những nghi lễ, cử chỉ nhịp nhàng đầy cung kính. Gọi không khí trang trọng, cổ xưa với thái độ trân trọng, ngợi ca. <p>3.2. <i>Hai đứa trẻ (Thạch Lam)</i></p>	5.0

a. Toàn bộ câu chuyện với thời gian ngắn, không gian hẹp là không khí buồn, tàn lụi, đìu hiu của miền đời bị quên lãng như một miền đất chết. Không gian phố huyện nhỏ hẹp thu về cửa hàng hơi tối, chõng hàng của chị Tí, ga xép. Về cuối truyện là một không gian đất quê mênh mang và yên lặng nhưng không gợi cảm giác khoáng đạt nhẹ nhõm. Trái lại thấm đẫm cảm giác buồn, mênh mang bởi đêm đất quê, tịch mịch và đầy bóng tối. Không gian ấy phù hợp để Thạch Lam nói đến những cuộc đời bé nhỏ, tù đọng, mù tối, lắt lay, tội nghiệp đáng thương.

b. Thời gian: tàn lụi, đầy bóng tối (mở ra là chiều tàn, nhá nhem tối, rồi đêm mùa hạ và khép lại là đêm sâu thẳm, tịch mịch). Có một thời gian trong hồi ức huyền ảo đầy ánh sáng, ấy là khi thầy Liên chưa mất việc, mẹ còn nhiều tiền, hai chị em được đi chơi bờ hồ.... Sự tương phản của quá khứ tươi sáng càng nhấn mạnh hiện tại tăm tối, lụi tàn.

c. Con người:

- Kiếp người nhỏ bé, tội nghiệp: những đứa trẻ nhà nghèo nhặt rác bãi chợ, mẹ con chị Tí, bà cụ Thi, bác phở Siêu...

- Nhân vật Liên: thiếu nữ, tâm hồn như cánh bướm non. Liên hiện lên chủ yếu qua những cử chỉ khẽ khàng, những đối thoại vẫn vơ, uể oải còn phần lớn là ánh mắt, nội tâm dễ dàng gợi ra không khí buồn man mác.

- Hình tượng bóng tối và ánh sáng: nguồn ánh sáng lung linh, lộng lẫy thì hoặc là ở xa (vòm trời hàng ngàn ngôi sao, vệt sáng của đom đóm bay) hoặc đã xưa (Hà Nội sáng rực) hoặc vụt qua như một ảo ảnh (ánh sáng đoàn tàu). Còn hiện tại chỉ là từng *khe sáng, hột sáng*.... Bóng tối chủ yếu là hiện tại, dày đặc với muôn vàn biến thái: *hòn than sắp tàn, dây tre làng đen lại, trời nhá nhem, tối hết cả..*). Nghệ thuật đối lập quá khứ - hiện tại, ánh sáng - bóng tối góp phần tạo nên không khí buồn tàn, tăm tối của cuộc sống nơi này.

d. Ngôn ngữ: dùng nhiều danh từ, động từ nhẹ, nhịp văn chậm gợi về một không khí êm đềm nhưng cũng ngưng đọng và tăm tối.